

Література:

1. Darahan V., Boiko O., Rohalska V., Soldatenko O., Lytvynov V. Structural-functional providing of the operative-investigative crime prevention in the field of public procurement in Ukraine. *Amazonia Investiga*, 10 (42), 80-92.
2. Darahan V., Shynkevych A. Theoretical and methodological fundamentals in formation of economic security in the field of public procurement. *Scientific journal "Philosophy, Economics and Law Review"*. Volume 2, no. 1, 2022. p. 161-174.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-271-8-23>

ПОШУК МОДЕЛІ ВЗАЄМОСТОСУНКІВ ДЕРЖАВИ І ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА ШЛЯХУ УКРАЇНИ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Дмитрашко С. А.

*кандидат політичних наук,
старший викладач кафедри політичних наук і права
Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського*

Гладка В. С.

*студентка IV курсу соціально-гуманітарного факультету
Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського
м. Одеса, Україна*

Держава як основний інститут політичної системи є системою регламентованих взаємовідносин політичної організації та регулятором прав людини. Безумовно, інститут держави є тою силою, що протидіє дезінтеграції, кризовим явищам та конфліктам. Громадянське суспільство виступає сполучною ланкою між централізованою владою та вільним громадянином-власником, який здатний взяти на себе політичну, економічну та соціальну відповідальність. В ідеалі громадянське суспільство можна розглядати як суспільство, в якому існують розвинені економічні, культурні, правові, соціальні відносини між його індивідами [1, 19]. Вільний громадянин-власник має почуття громадянської гідності, реалізує власні інтереси та об'єднується з іншими громадянами для вирішення соціально важливих проблем.

Процедура вступу до Євросоюзу є досить складним та тернистим шляхом, не кожній країні усміхнеться вдача стати її членом. В складних

умовах широкомасштабного вторгнення Росії, Україна отримала статус кандидата на вступ до Євросоюзу. Взаємодія державної влади і громадянського суспільства, ЗСУ та асоціацій громадян, бізнесу, релігійних спільнот продемонстрували непереборну єдність спільних зусиль у боротьбі проти ворога. Вкотре українське громадянське суспільство стало опорою для держави, особливо в умовах, коли загрожує смертельна небезпека. Подібна єдність викликала ланцюгову реакцію в європейських країнах та країнах-партнерах, де громадянське суспільство заявило про солідарність з Україною та вплинуло на політичну владу з метою посилення допомоги Україні.

Копенгагенські критерії від 21 червня 1993 року передбачають декілька критеріїв. Політичний критерій складається з можливості незалежних й чесних виборів, активної роботи демократичних інституцій й незалежних засобів масової інформації, законодавства яке б дбало про права меншин, боротьба з корупцією й злочинністю, з нечесним відмиванням коштів, покращення роботи судів й гарантування їх незалежності, захист прав і свобод людини. Слід зазначити, що українське громадянське суспільство формувалося на початку 2000-х років, підтримуючи незалежні й чесні вибори. Засоби масової інформації активно висвітлюють соціально-політичні, соціально-економічні проблеми, взаємодіють з органами влади. Відкритий інформаційний простір та створені центри, що формують громадянську свідомість, вплинули на стан громадянського суспільства в Україні. Особливого значення набула культура волонтерства, яка свідчила про бажання громадян поліпшувати життя в країні. З 2014 року волонтерський рух став впливовою силою, оскільки взяв на себе велику відповідальність підтримувати українських військових та чинити опір російській агресії. Організації громадянського суспільства підтримують дії, спрямовані як на захист інтересів громадян, так і дії, спрямовані на реформування політико-правових інституцій держави на шляху до європейської інтеграції.

Щодо найголовніших критеріїв ЄС до країн-учасниць, наша країна переважну кількість них вже виконала. До виконаних політичних критеріїв, можна віднести: ратифікація Конвенції про захист прав і основних свобод людини, Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, Міжнародної конвенції ООН про ліквідацію всіх форм расової дискримінації; схвалення нових Законів України «Про вибори народних депутатів України», зміна Закону України «Про вибори Президента України» та «Про вибори народних депутатів України»; прийняття нової редакції Закону України «Про судоустрій» та скасування смертної кари; ратифікація Європейської соціальної хартії та вступ у дію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин; підписання Конвенції Ради Європи про протидію торгівлі людьми та ухвалення Закону України «Про виконання рішень Європейського суду з прав людини» та «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».

Ці дії щодо виконання вимог Копенгагенських критеріїв є необхідними для ефективного функціонування громадянського суспільства. Конституція України та інші правові нормативні документи створили простір приватного життя громадян як вільних і рівних індивідів, які усвідомлено об'єднуються в добровільні асоціації та мають право одночасно брати участь у різних соціально-політичних організаціях заради створення й забезпечення клімату взаємної солідарності. Як зазначає К. А. Бабенко, «Конституцією України абсолютно чітко фіксується ряд вихідних норм, які повинні гарантувати формування базисного рівня громадянського суспільства. В першу чергу це норми, покликані утвердити свободу та можливості для вільного ініціативного розвитку особистості (причому цей розвиток може відбуватись як самостійно, так і в колективі без надання будь-якої переваги тій чи іншій з названих форм). Як приклад можна навести статті 22, 23, 29 Конституції України» [2].

Європейські держави продемонстрували високий рівень солідарності з Україною. Ця підтримка довела, що громадяни європейських держав усвідомлюють, що авторитарні загрози існують в їх державах. Солідарність з Україною підтримує обопільно українську демократію і європейські ліберальні демократії, оскільки перемога України укріпить демократичні позиції в європейських виборах. Відповідно, укріпить ліберальні демократії та зменшить авторитарні тенденції. Стосунки взаємної довіри та співробітництва зцілюють європейські суспільства, так само як і українське. Теперішній період відзначається набуттям нової якості партнерства Україна-ЄС в рамках Угоди про асоціацію, протистоянням російській агресії й війні, утвердженням незворотності євроінтеграційного курсу України.

Гарантія політичної стабільності, демократії, безпеки; збільшення продуктивності економіки та обсягів торгівлі між Україною та ЄС; вільне пересування робочої сили на територіях Євросоюзу та макроекономічна стабільність; захист прав працівників; проведення реформи в соціальній сфері; охорона навколишнього середовища – всі ці досягнення укріплять позиції громадянського суспільства в Україні. Держава з деякою пересторогою, але допускає волонтерські організації в мережеву структуру «державна – бізнес – добровільні асоціації громадян». Добровільні асоціації дозволяють формувати кожному громадянину свій соціальний капітал. Для функціонування громадянського суспільства в демократичній державі, уміння громадян об'єднуватися та діяти солідарно, з урахуванням інтересів інших індивідумів означає уміння узгоджувати інтереси та добровільно виконувати домовленості з державою. Зберігається регулятивна роль держави та підкріплюється ідентичність громадянина. При цьому громадянське суспільство відіграє все вагомішу роль у проведенні інформаційно-просвітницьких та адвокаційних заходів у рамках реалізації різних складових політики

євроінтеграції (молодіжної, гендерної, інклюзивної та ін.), забезпечення всіх складових частин національної безпеки України, здійсненні антикорупційного контролю [3, с.10].

В Україні розвинуте демократичне громадянське суспільство – у громадян домінує активна соціально-політична позиція, є усвідомлення необхідності вирішувати проблеми з позиції соціального блага і справедливості. Існує сильна традиція співпраці різних груп в складних умовах. Проте існує традиція інертності у сприйнятті цінностей та особистісних якостей інших. Саме в цьому напрямку повинні працювати посередницькі структури громадянського суспільства. Традиція «шукати своїх» через суспільні сварки повинна бути замінена на солідарність, довіру, повагу до цінностей інших людей. Європейське гасло «Єдність у різноманітності» стає все більш прийнятним українським громадянським суспільством. Виборче громадянське суспільство як модель стосунків держави і громадянського суспільства підтримує створення асоціацій, плюралізм позицій, узгодження позицій справедливості. Ця модель підтримує мережеву модель політики.

Українське громадянське суспільство створює свою модель взаємостосунків «держава – громадянське суспільство», де добровільні асоціації волонтерів стають впливовими акторами з великою підтримкою громадян та можливістю майбутньої політичного рекрутування до політичної еліти та органів державної влади. Найважливіше, що євроінтеграція стимулює впровадження політико-правових норм регулювання взаємостосунків «держава – громадянське суспільство» на всіх рівнях життя соціуму.

Література:

1. Дубас Н. Я. Поняття громадянського суспільства. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2011. № 4. С. 13 – 20.
2. Бабенко К. А. Становлення громадянського суспільства в Україні : Конституційний вимір. URL: <https://6aas.gov.ua/ua/proekty/articles/b/109-stanovlennya-gromadyanskogo-suspilstva-v-ukrajini-konstitutsijnij-vimir.html>
3. Хомей О. Д. Взаємодія громадянського суспільства та органів державної влади в умовах інтеграції України в ЄС : автореф. дис. ... канд. пол. наук : 21.00. 01. Київ, 2021. 23 с.